

ECONOMIES TRANSFORMADORES

Cap a un Model Econòmic, amb Rostre Humà.

**MEMÒRIA
DEL
PROJECTE:
ELS ODS
MÉS A PROP
GRÀCIES A L'EBC.**

www.futursostenible.org

CONTINGUTS

Carta President Fundació	p.1
Projecte ODS-EBC	p.2
Testimonis	p.5
Estudi UJI	p.9
Empreses EBC	p.13
Conclusions-Article d'opinió	p.15

Elaborat per:

Esther Paulo Fuertes – Directora Fundació Novessendes.

Jordi Medall Melia – Consultor Projecte Fundació Novessendes.

Data: Desembre 2017.

Diseny i Maquetació: Álvaro Terrones.

Financiació Projecte:

Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació.

Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball.

Impressió: Diputació de Castelló.

Estudi UJI: Institut Interuniversitari de Desenvolupament Local (IIDL).

Av. del Primer de Maig, 23, 12549, Betxí

T + 34 964 62 00 10

info@novessendes.org

<http://www.novessendes.org/>

La Fundació Novessendes és una fundació cívica ubicada a Betxí, amb una missió orientada a la millora de la societat i el benestar dels ciutadans en el seu àmbit territorial d'actuació, cercant la implicació de les persones, grups i entitats en eixe objectiu compartit de millora comunitària. Sintonitzem en el model de l'EBC (Economia del Bé Comú) que propugna un canvi de paradigma econòmic i social cap a un desenvolupament sostenible de la societat, de les organitzacions, empreses, institucions, ficant a les persones i al planeta en primer termini.

Des del naixement del Camp d'Energia EBC de Castelló, el grup territorial que està impulsant este moviment a les nostres comarques, hem tingut una relació de col·laboració estreta que ens ha portat a fer realitat el projecte «Els Objectius de Desenvolupament Sostenible-ODS més a prop gràcies a l'Economia del Bé Comú-EBC», amb cofinançament de la Generalitat Valenciana. Una iniciativa en la que treballem en la línia de Nacions Unides i els objectius que ha marcat per aconseguir fins a l'any 2030 un desenvolupament sostenible, encarant els reptes econòmics conjuntament als reptes socials, perquè ens vam adonar que justament els valors de l'EBC i les seues eines són instruments valuosos per contribuir a eixe horitzó d'un món més harmònic social i ecològicament.

Ha estat, i ho continua estant, una experiència fecunda, sent motiu de satisfacció vore la resposta que està tenint el treball en col·laboració amb empreses de Castelló, municipis i la pròpia UJI que ens ha permés consolidar els resultats del projecte. Tant l'Associació Valenciana per al Foment de l'EBC (AVEBC) com la fundació cívica Novessendes hem fet molts esforços que han valgut la pena, hem aconseguit promoure el paper de l'EBC en les organitzacions per a la consecució dels ODS i esperem haver sensibilitzat en la necessitat d'un canvi en el sistema cap al bé comú. Hem vist una bona resposta de tots els implicats, als que agraiem l'ajuda i la il·lusió que tenen per canviar el paradigma actual. Hem rebut el millor premi que podíem esperar, la gran resposta per part de la societat, involucrant-se en el projecte, i avui, en la Jornada, tenim un gran exemple.

Esperem que aquesta tasca seguisca germinant en la societat, en les organitzacions, que cada cop siguem més gent unida al projecte d'un futur sostenible. Nosaltres seguim comptant amb la mateixa il·lusió de canvi i esperem poder caminar junts.

Manuel Piquer Gumbau.
President Fundació Novessendes.

1. NAIXEMENT DEL PROJECTE

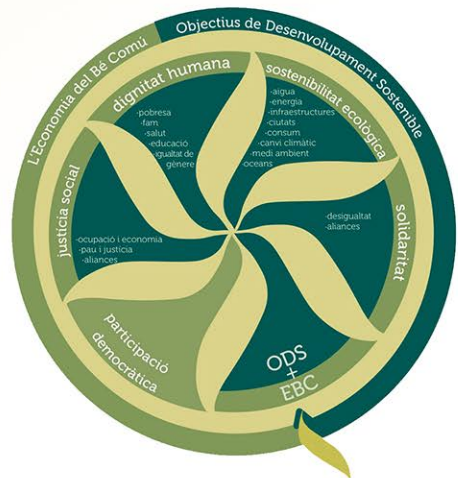
La Fundació Novessendes, som membre i acollim les reunions del Camp d'Energia de l'Economia del Bé Comú (EBC) a Castelló, des de la seua constitució. Aquest grup forma part, al seu torn, de l'Associació Valenciana per al foment de l'Economia del Bé Comú (AVEBC), una associació nascuda sota el convenciment que una Economia per al Bé Comú és imprescindible per a aconseguir una societat més justa, més responsable, més igualitària, més respectuosa i molt més humanitzada.

En aquest escenari, la Fundació Cívica Novessendes observa una oportunitat en aquesta aliança natural entre aquests grups de treball i posa sobre la taula de debat les aportacions que es podrien realitzar des de l'AVEBC, a l'Estratègia dels ODS (Objectius de Desenvolupament Sostenible) de la Generalitat Valenciana.

Des d'aquesta perspectiva, la visió dels ODS com a objectiu i les propostes de l'EBC com a eines estratègiques, ens ofereix una oportunitat clara de contribuir a una economia centrada en les persones, integradora d'aspectes econòmics, socials i ambientals.

Després de diverses reunions i la creació d'un grup de treball, pren forma el projecte d'educació per al desenvolupament "ODS més a prop gràcies a l'EBC", en el qual plasmem diferents activitats de sensibilització i aconseguim que el nostre projecte siga finançat per la Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació, de la Generalitat Valenciana.

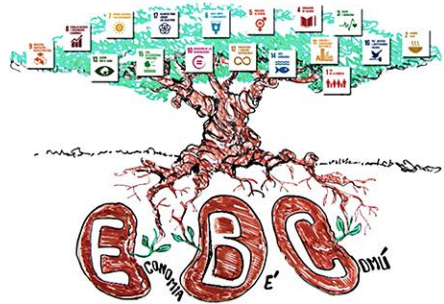
Quan el projecte va començar a executar-se, ràpidament vam anar sumant suports i enriquint el projecte inicial amb altres activitats relacionades amb el foment de l'Economia Sostenible. Per a nosaltres va ser una oportunitat d'ampliar els nostres horitzons i poder col·laborar amb la Universitat Jaume I en el foment d'una economia centrada en les persones i el medi ambient. D'aquesta manera es va forjar la fase II del projecte i aconseguirem el finançament i el suport de la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, de la Generalitat Valenciana.

2. OBJECTIUS

Vam veure una oportunitat en utilitzar les sinergies entre els 17 ODS i els 20 punts representatius de l'EBC i cercar aliances, com a resposta a la demanda cada vegada més creixent de la societat cap a la necessitat d'un canvi del sistema cap al Bé Comú.

Al mateix temps vam pretendre impulsar un model de ciutadania compromesa activament en la consecució d'un món més equitatiu i sostenible, a través del foment de comportaments, responsables en la solidaritat, la justa distribució de la riquesa, el consum ètic i ecològic, el comerç just, les finances ètiques, una cultura general de respecte i tolerància a les persones, l'equitat de gènere, el racional aprofitament dels recursos i el respecte pel medi ambient.

En diferents activitats de sensibilització, hem promogut tant en la comunitat universitària, organitzacions socials, empreses, com en municipis, l'EBC i el seu paper per a la consecució dels ODS. Creiem que la societat ha de ser partícip de la seua pròpia transformació. Hem construït noves associacions i aliances que ens han permès treballar conjuntament amb diferents actors. Considerem a l'EBC, juntament amb altres economies transformadores, una alternativa al sistema econòmic actual. El model de l'EBC engloba aspectes de participació i governança, partint de la idea que és el poble sobirà el que pot i deu canviar les coses.

3. ACTIVITATS REALITZADES I VALORACIÓ

Aquest marc ens dóna una oportunitat per a treballar de forma eficient i eficaç en iniciatives de desenvolupament, gràcies al reconeixement de les qualitats i competències de cada sector: el sector públic, el sector privat i el tercer sector. En el marc de les Aliances per al Desenvolupament Sostenible, hem treballat amb diversos actors en diferents àmbits:

- **Comunitat universitària:** Un nou model d'economia s'ha de forjar des de lo acadèmic i des de lo científic. En aquest sentit hem realitzat 4 accions en la Universitat Jaume I (UJI).
 - Signatura de conveni de col·laboració entre Fundació Novessendes i UJI. També s'ha promogut la signatura del conveni entre AVEBC i UJI, per al foment de l'EBC en l'àmbit universitari local.
 - Jornada informativa sobre l'EBC i el seu paper per a la consecució dels ODS. Es va realitzar el passat 25 d'abril (2017), en el Saló de Graus de la Facultat de Ciències Jurídiques i Econòmiques de la Universitat Jaume I (UJI), organitzada amb la col·laboració del Departament d'Economia. Vam comptar amb la presència de Joan Ramón Sanchis, Director de la Càtedra EBC de la Universitat de València, Miguel Ginés, Director del Departament d'Economia, Miguel Albert, professor d'Economia de la UJI i Joaquin Sanchis, representant del moviment EBC a Castelló. A partir d'aquesta Jornada es van establir connexions i es van organitzar més accions de sensibilització en l'àmbit universitari, tant a professorat com a alumnat, en els valors de l'EBC i en la formació d'aliances per a la consecució dels ODS.
 - Estudi "Mapa de Memes Organizacionals per a la Nova Economia en la Província de Castelló", realitzat des de l'IIDL (Institut Interuniversitari de Desenvolupament Local), concretament pels grups de recerca, Globcons i Faces. Aquest estudi està dirigit per Antonio Grandío i s'exposa un resum en aquesta memòria.
 - Jornada Final del projecte: "Nova Economia i ODS". Realitzada el 14 de desembre en l'Edifici del Consell Social de la UJI. En aquestes jornades comptem amb Christian Felber, impulsor del model de l'EBC. També es presenta l'estudi realitzat "Mapa emergent de la Nova Economia en la Província de Castelló", on comptem amb la participació de representants d'altres economies transformadores i representants d'empreses que han realitzat el Balanç del Bé Comú (BBC) durant 2017 en la província de Castelló.
- **Organitzacions socials i ciutadania:** Hem establert aliances amb altres organitzacions, ja que el nostre model és totalment inclusiu i es pot nodrir i enriquir d'altres experiències (economia social i solidària, sobirania alimentària, comerç just, finances ètiques, empreses d'inserció i altres experiències). Hem realitzat un total de 4 xerrades informatives en diferents col·lectius i organitzacions socials, dirigides a un públic general, en els municipis de Castelló, Betxí i Xilxes. En aquestes xerrades hem constatat l'interès dels ciutadans, que declaren cada dia amb més força, la seua preocupació per la deriva que la situació mundial està prenent i demanen un canvi en la manera de veure i fer les coses. Per a acostar els principis de l'EBC i la seua relació amb els ODS, hem realitzat una sèrie de materials divulgatius, utilitzant diversos materials audiovisuals.

– **Empreses:** L'EBC es fonamenta en dos principis. El primer, col·laborar en lloc de competir. El segon, les organitzacions – ja siguen empreses, ONGs o d'un altre tipus – deuen cercar el bé comú per sobre del benefici econòmic. Vam realitzar un taller específic dirigit a empreses i organitzacions, el passat 2 de juny, en col·laboració amb el CEEI (Centre Europeu d'Empreses Innovadores) de Castelló. Van assistir més de 30 empreses al taller "L'EBC com a Eina d'Innovació Social en Empreses i Organitzacions". L'Economia del Bé Comú és una proposta de model

econòmic i social en el qual les persones i el medi ambient estan en el centre del sistema. És un model que persegueix incorporar en el dia a dia d'empreses i organitzacions, valors i principis fonamentals com: dignitat humana, solidaritat, sostenibilitat ecològica, justícia social, participació democràtica i transparència. La matriu del bé comú i el seu balanç són eines desenvolupades per a ajudar a les empreses a convertir-se en agents de canvi social, millorant el benestar de tots els seus grups de contacte: propietaris, empleats, proveïdors, clients i entorn social. El BBC (Balanç del Ben Comú) es presenta com una potent eina d'innovació social que ajuda a transformar la manera de gestionar les empreses per a respondre a la creixent demanda social d'una economia més justa i sostenible. En aquesta jornada, vam conèixer de la mà de Maria Amigo i Alfons Ribarrocha (Consultors AVEBC), el Balanç del Bé Comú (BBC) i la seua aplicació pràctica.

– **Municipis i altres Administracions:** A nivell municipal la idea és constituir un nou concepte econòmic municipal "de baix a dalt", a través de procediments de participació ciutadana. En aquest sentit vam realitzar a Vinaròs (Castelló), el 17 de setembre (2017), el II Taller sobre Municipis del Bé Comú, que en aquesta ocasió es va dirigir especialment als municipis del Nord de Castelló. Va ser una trobada de treball amb representants municipals i amb tècnics, amb l'objectiu de:

- Conèixer els valors, els principis i l'eina de l'EBC, la seua aportació per a la consecució dels ODS.
- Conèixer el procés de desenvolupament de l'EBC en els municipis, la implicació en els serveis i empreses municipals, en les diferents àrees de gestió, en les associacions, persones jurídiques, empreses, col·legis i la cooperació amb altres municipis EBC.

– Amb aquesta iniciativa, el propòsit era contribuir al procés de desenvolupament humà, solidari, sostenible, just i democràtic, dels nostres municipis.

– Quant al treball amb les administracions públiques, a part hem constatat la voluntat política tal com s'indica en el document d'estratègia de la direcció general de Cooperació i Solidaritat: "Una Comunitat compromesa amb la Cooperació i l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible" (febrer de 2016), que contempla entre les seues estratègies, impulsar aliances pel Desenvolupament Sostenible a la Comunitat Valenciana, per a la consecució de l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible, com un instrument necessari perquè l'Agenda 2030 siga eficaç i aconseguir un desenvolupament sostenible. Açò exigeix la promoció i la participació en aliances incloents per al desenvolupament, en les quals participen les diferents administracions públiques. En aquest cas, hem aconseguit juntar esforços de diferents Ajuntaments, Direccions generals de la Generalitat Valenciana (Cooperació i Economia Sostenible) i Diputació.

Christian Felber

L'Economia del ben comú proposa que el mesurament de l'èxit econòmic s'oriente en el bé comú, en la seua creació i creixement. Com a conseqüència, s'ha d'avaluar en cada inversió l'impacte humà, social, ecològic i democràtic del projecte, amb un "examen del bé comú", el resultat del qual és decisiu per a la (no) realització de la inversió. Cada empresa ha de realitzar un balanç del bé comú, el resultat del qual es vincula a incentius legals positius i negatius; el PIB ha de ser reemplaçat per un Producte del Bé Comú. Els ODS representen un sistema d'objectius, que encara no estan operacionalitzats en indicadors mesurables i comparables. El "índex del bé comú" local, regional o nacional podria implementar els ODS en el territori. Els "índexs del bé comú" podrien compondre's democràticament en diferents nivells, inspirats pels ODS, el "Better Life Index" de l'OCDE o la "Felicitat Nacional Bruta" de Bhutan.

Christian Felber.
Fundador de l'Economia del Bé Comú.

Paco Álvarez

Crec que és important ressaltar que, per als ODS, l'ONU ha utilitzat "desenvolupament sostenible" i no "creixement sostenible", sabent que aquesta última expressió és la que s'empra, urbi et orbi, per a descriure els plans i estratègies de recuperació econòmica. Com diu l'economista i filòsof francès Serge Latouche "el que crea que en un planeta finit el creixement pot ser infinit és un boig o un economista". D'altra banda la veritable sostenibilitat, no aquella que s'utilitza sense solta ni volta per a "quedar bé", se situa en la intersecció de tres esferes: l'esfera econòmica, l'esfera social, i l'esfera mediambiental; i és en aqueixa intersecció on estan els ODS. A ningú ha de sorprendre que existisca una estreta relació entre els ODS i la EBC, simplement perquè la EBC defensa des de molt abans de 2015 la necessitat d'un model econòmic amb rostre humà obligatòriament inscrit en un desenvolupament sostenible.

Paco Álvarez.
Director General d'Economia, Emprenedoria i Cooperativisme.

Federico Buyolo

El futur desenvolupament ha d'anar lligat indiscutiblement a la prosperitat de les persones i al sosteniment del planeta. Per a açò necessitem una economia ètica que enfortisca la justícia social a través de societats inclusives. El desenvolupament sostenible d'aquesta manera íntegra el que és econòmic, el que és social i el que és medi ambiental, en una mateixa mirada.

Per açò, hem d'avançar en models de participació ciutadana que des de la transparència i la visió compartida del desenvolupament sostenible advoque per una economia ètica per a l'enfortiment del bé comú.

Tot açò només serà possible si establim aliances intel·ligents de cooperació que construïsquen, des de la singularitat de cadascun dels agents, societats plurals, democràtiques i de valors de ciutadania global.

Federico Buyolo.
Director General de Cooperació i Solidaritat.

Salvador Aguilera

El Govern Provincial té un compromís ferm amb la societat i el desenvolupament sostenible de Castelló. En aquest sentit, com a diputat de Promoció Econòmica treballo incessantment, juntament amb tot el cos tècnic de la Diputació, per a promoure i fomentar iniciatives que repercutisquen d'una manera positiva en la generació de noves oportunitats per a totes les persones. Per açò, creiem fermament en l'engegada d'accions basades en valors com l'ètica, el respecte i la igualtat; tot açò en un entorn de sostenibilitat econòmica que és la clau per a millorar la qualitat de vida. Entre els plans que hem impulsat, cal destacar la convocatòria d'ajudes econòmiques per a l'increment de l'ocupació, que enguany ha augmentat fins als 200.000 euros la partida de subvencions a organismes que promoguen, des d'una perspectiva social, l'ocupació i la emprenedoria a Castelló. Eixe és el nostre objectiu i així seguirem.

Salvador Aguilera Ramos.
Diputat de Promoció Econòmica.

Joan R. Sanchis

Per a aconseguir els ODS és imprescindible que les empreses canvien el seu model de producció. Sense canvi de model productiu és impossible aconseguir el canvi del sistema econòmic. Nacions Unides, en el document que arreplega els ODS, fan referència al paper dels integrants del sector privat (les empreses), però no s'estableixen pautes de comportament per a que els agents privats del sistema econòmic incorporen en les seues estructures la sostenibilitat, la inclusió i la resiliència. No es parla tampoc de la transparència, dels còdigs de bon govern, de l'ètica en els negocis i tampoc es cita la Responsabilitat Social Empresarial (RSE). Actualment, alguns models com el de l'Economia del Bé Comú van més enllà de la RSE i plantegen que les empreses siguen socialment responsables però també sostenibles, i basen el seu èxit en el valor social que generen. Des d'aquest enfocament, la RSE ja no és entesa com una ferramenta de màrqueting, sino que aquesta es situa en el centre del negoci empresarial.

Joan Ramon Sanchis Palacio.
Catedràtic d'Organització d'Empreses i Director de la Càtedra d'Economia del Bé Comú de la Universitat de València.

María Amigo

Si una cosa diferencia als ODS del antic Objectiu de Desenvolupament del Mil·lenni, és que indiquen la necessitat d'invocar a empreses i ciutadans en la seua consecució, apostant per una producció i consum sostenibles (ODS 12). L'Economia del bé comú (EBC) treballa per aconseguir transformar l'economia posant en el centre a les persones i al planeta, per això posem a disposició de les empreses una eina que les ajude a transitar cap a organitzacions sostenibles econòmica, social i mediambientalment.

Un dels valors en els quals es fonamenta el model EBC és la cooperació, qüestió que els ODS també treballen (ODS 17), és per això que col·laborem amb altres entitats i organitzacions que treballen a la mateixa línia, i Fundació Novesses és una d'elles.

Amb aquest projecte hem col·laborat en la realització de tallers i xarrades endreçades a empreses amb la finalitat de donar a conèixer la matriu EBC i com aplicar-la a la seua gestió.

María Amigo.
Consultora EBC - Presidenta AVEBC.

Gemma Fajardo

Compartisc la idea que un món millor és possible si som capaços de protegir el planeta i respectar als qui l'habitam, amb justícia i dignitat. Per açò celebre el repte que planteja l'Agenda 2030 i els seus objectius per a un Desenvolupament Sostenible. Un repte que ens implica a tots, des dels governs, als ciutadans, passant per les empreses i organitzacions civils. Jo treballo per aquest repte des de la universitat formant a persones i professionals a construir una economia al servei de les persones, basada en l'ajuda mútua i la solidaritat; i investigue per a millorar el nostre entorn jurídic, conèixer bones pràctiques i difondre-les.

Gemma Fajardo García.
Professora Titular de Dret Mercantil i investigadora del IUDESCOOP (Universitat de València).
Codirectora del Màster Oficial en Economia Social.

Salvador Pérez

Vivim en una era de canvis forçats. Una era en la qual, l'esgotament dels recursos naturals del planeta constitueixen un problema real, en la qual el canvi climàtic condiona transversalment tots els aspectes de la vida en el planeta terra. Malgrat açò, seguim amb els ulls tancats o, en el millor dels casos, simplement mirem cap a un altre costat. Els ODS donen llum a tota aquesta problemàtica, una vegada més, posant les realitats damunt de la taula, davant dels nostres ulls. Desgraciadament, aqueixa taula se segueix sustentant en un capitalisme neoliberal depredador i injust, les pràctiques habituals del qual estan en l'origen de la majoria dels problemes que els ODS pretenen abordar. Les problemàtiques que tracten els ODS estan ben plantejades, si bé mantenen un biaix en la seua exposició, interessat i orientat a la protecció del statu quo d'uns pocs. Donar sentit als ODS passa per canviar l'estructura sobre la qual aquests es plantegen. L'Economia Social i Solidària forma part d'aquest canvi.

Salvador Pérez.
President de Reas País Valencià,
impulsor de l'Economia Social i Solidària en els àmbits institucionals, acadèmics i socials.

José Redondo

Els desafiaments que plantegen els Objectius de Desenvolupament Sostenible es converteixen en oportunitats des de la perspectiva de l'emprenedoria social, sense obviar la interpel·lació que ens realitzen com a societat. Resoldre problemes socials i mediambientals a partir d'iniciatives empresarials innovadores és la naturalesa d'aquesta forma d'emprendre. Comptem amb nombrosos exemples i bones pràctiques d'empreses socials que contribueixen a açò.

Solament aconseguirem un altre món possible, aqueix futur sostenible que tantes persones anhelem, des de la pròpia economia, quan aconseguim alinear el conjunt d'activitats econòmiques i empresarials amb els actuals reptes que ens plantegen, la sostenibilitat, la pobresa i l'exclusió social. Tots tenim una responsabilitat compartida, siguem ciutadania consumidora, productora, distribuïdora, emprenedora o empresària.

“Els reptes dels ODS són oportunitats per a l'emprenedoria social”

José Redondo.
Coordinador de l'àrea d'autoocupació i innovació social de la Fundació Nova Feina.

José Carlos Seguer

El compliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible és una necessitat imprescindible per tenir futur com a societat humana.

Es necessari que tota la humanitat i més aquelles persones que tenen capacitat de decisió econòmica, social o política; tinguem clar que el model de desenvolupament actual ens aboca a no tenir futur i si el tenim, serà un futur fosc i deshumanitzat.

L'Economia del Bé Comú, ens aporta llum respecte a que és possible el canvi de model econòmic, que no es veritat que només ens quede el desenvolupar-nos en el marc del actual model capitalista.

Es esperançador constatar que això pot ser ja hui. Entre d'altres, des de experiències xicotetes, en Caritas, la Fundació Tots Units i Reciplana volem posar el nostre gra de sorra per que pugue ser. Ho fem des de estructures empresarials sense ànim de lucre, en projectes d'inserció laboral per a persones en dificultat social.

José Carlos Seguer Queral.
Gerent de Reciplana Recuperacions 2010, S.L.

Patrici Calvo

Com és el millor món possible per a la societat actual va ser concretat el 25 de setembre de 2015 a través dels 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). En ells s'insta a les parts signatàries a dur a terme accions que incidisquen en la reducció de les desigualtats, l'erradicació de la fam i la pobresa, la promoció d'un creixement econòmic inclusiu i sostenible, i la producció i el consum responsable, entre altres coses. Ara el que està en joc és el seu esdevenir fàctic. I és ací, en aquesta labor tan important, on les empreses poden i deuen ocupar un paper destacat pel seu poder de transformació de la realitat social. Especialment aquelles empreses que es preocupen de construir un caràcter cordial; és a dir, que tenen un projecte de vida i ho executen de manera intel·ligent tenint en compte la dimensió estratègica, emocional i moral que els subjau. En tot açò, l'ètica empresarial i la responsabilitat social juguen un paper fonamental. Principalment, perquè ofereixen eines per a la correcta gestió empresarial d'aquestes tres dimensions, així com recursos, pautes i orientacions perquè l'empresa aconseguisca al mateix temps, maximitzar el benefici econòmic i contribuir en la satisfacció dels ODS.

Patrici Calvo.
Professor Ètica Universitat Jaume I.

INTRODUCCIÓ

En el marc de l'Educació per al Desenvolupament, la Fundació Novessendes ha dut a terme el projecte de sensibilització: "ODS; més a prop gràcies a l'EBC (Economia del Bé Comú)" amb la intenció de col·laborar en el canvi social real que requereix la implementació dels ODS. Avançant en aquesta direcció, la present recerca busca incorporar l'anàlisi dels Perfils culturals/nivells de consciència (Memes culturals) de les organitzacions i la seua incidència en la implementació dels Nous models d'economia. Amb aquesta finalitat s'ha utilitzat una part del model evolutiu AQAL de Ken Wilber (2001), aplicat al món empresarial per Laloux (2016). Aquest model considera que el desenvolupament humà procedeix a través de cinc estadis generals (que podríem assimilar a "estats de consciència") als que també anomena Memes. Wilber (2001) defineix el Meme com un estadi bàsic del desenvolupament que es pot expressar en qualsevol activitat. Laloux (2016) postula l'existència d'un continu evolutiu de "Memes organitzatius", l'ordre dels quals de menor a major inclusivitat és el següent: Vermell, Ambre, Taronja, Verd i Teal. En aquest estudi, com a resultat de l'anàlisi exploratòria, s'han reconceptualitzat com: Meme Supervisor (Vermell), Meme Burocràtic (Ambre), Meme Estratègic (Taronja), Meme Sostenible (Verd) i Meme Sistèmic (Teal).

Cada nivell ha sigut subdividit a partir dels eixos intern-extern i individual-col·lectiu, que determinen els quadrants amb els seus respectius factors. La Figura 1 mostra el model de l'estudi.

Figura 1. Eixos, Quadrants i Factors dels MEMES Organitzatius

OBJECTIUS DE LA RECERCA

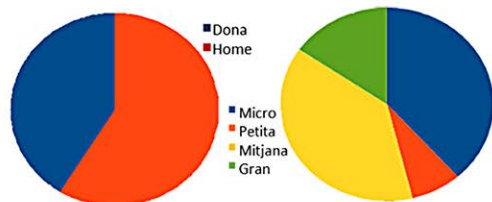
L'objectiu general que ha guiat la present recerca ha sigut conèixer els Perfils Organitzatius (Memes culturals) de les organitzacions i la seua relació, juntament amb l'impacte del projecte de sensibilització "ODS; més a prop gràcies a l'EBC (Economia del Bé Comú)", amb la incorporació de la Nova Economia (NE) i de les Noves Finances (NF).

Objectius específics aplicats: a) Desenvolupar una eina de diagnòstic, que permeta establir el nivell evolutiu de desenvolupament (nivell de consciència) de les organitzacions, considerant 3 aspectes: els MEMES Organitzatius, la Necessitat Percebuda de Canvi i la Resistència Percebuda a la incorporació de la NE i les NF. b) Establir un "Full de ruta per a la nova economia" a la província de Castelló.

METODOLOGIA

S'ha dut a terme un estudi des d'un paradigma interpretatiu. Pel que fa a l'enfocament de la recerca, s'ha optat per un model mixt; d'aquesta forma, s'han combinat mètodes quantitius i qualitius de recerca, depenent dels objectius a aconseguir en cada fase. La recerca s'ha articulada en tres grans fases: a) Anàlisi Exploratori. b) Treball de camp. c) Anàlisi de dades.

Descripció de la mostra:

RESULTATS

Estem davant d'un estudi pilot, que tindrà la seua continuació en posteriors recerques. No obstant açò, els resultats són prometedors i esperem comptar en un futur amb el Qüestionari de Memes Organitzatius definitiu. Es presenta un extracte dels resultats més destacats.

La combinació de les dimensions individuals i col·lectives ens aporta una visió de l'organització en el seu conjunt. La mostra destaca per ajustar-se a les característiques pròpies del nivell **Verd** de consciència. En segon lloc, el nivell que millor ajusta és el **Taronja**; en tercer lloc, el **Teal**; en quart l'**Ambre**; i en últim lloc es troba el **Vermell** (veure Figura 3).

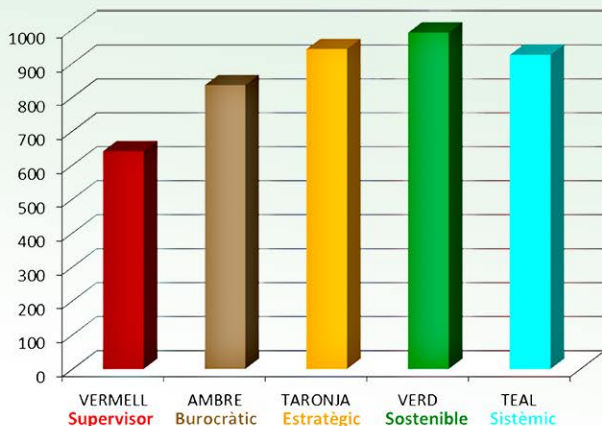

Figura 3. Nivells de consciència de l'Organització

Així mateix, l'anàlisi descriptiu dels nivells de consciència organitzatius (en els seus diferents àmbits: quadrants, eixos, globalitat) ens indica que el nivell de consciència organitzativa **Vermell** es troba desajustat i desfasat. No significa açò que no existeixen empreses que funcionen des d'aquest Meme, sinó que les formes de funcionar i relacionar-se d'aquest Meme són les que menys s'ajusten a la realitat actual del teixit organitzatiu estudiat.

Des de la perspectiva interna (Maduresa dels RRHH i Cultura organitzativa), el Meme més valorat és el **Verd**, la qual cosa denota la importància que es concedeix a les relacions interpersonals, al desenvolupament de les persones en les organitzacions, i a la cultura. Contrabalancejant aquesta tendència, des de la perspectiva externa (Rols i Configuració Organitzativa), el Meme més valorat és el **Taronja**, que ens parla de la importància d'aconseguir objectius, des de l'estratègia, seguint normes, i pensant en el mercat. Aquest contrast reflectiria la tendència que s'està vivint en l'actualitat en el món organitzatiu.

D'altra banda, en considerar els eixos individual i col·lectiu (Maduresa RRHH i Rols / Cultura i Configuració organitzatives) s'observa que les persones es consideren més evolucionades que el seu entorn organitzatiu. Mentre el Meme individual tendeix del **Verd** al **Teal**, el col·lectiu està més orientat al **Taronja** i a l'**Ambre**. Existeix un desajustament entre el nivell de consciència individual i el nivell de consciència col·lectiu.

Els obstacles percebuts per a incorporar la Nova Economia i Noves Finances es reparteixen per igual entre factors interns, 44 % / 39% (Creences de la Direcció o de l'Organització) i factors externs, 49% / 44% (Polítiques, costos, etc.). Per la seua banda, les empreses realitzen el seu Balanç independentment del seu nivell de consciència organitzativa.

En el cas de la necessitat, viabilitat i voluntat d'introduir les NE i NF, sí s'observen diferències significatives entre els diferents nivells de consciència (veure Taula 1). En general, s'observa que hi han 2 Memes de "obertura" i 3 Memes de "tancament". Així, a major nivell de Meme **Vermell**, **Ambre** i **Taronja** menor

és la necessitat percebuda de desenvolupar els nous enfocaments de l'economia i les finances en les organitzacions; i menor la viabilitat per a aplicar-les; i la voluntat de fer-ho. En el costat contrari, a major nivell en els Memes **Verd** i **Teal** major és la necessitat percebuda d'introduir aquests nous enfocaments; major és la viabilitat; i major és la voluntat de fer-ho.

	Tancament			Obertura	
	VERMELL	AMBRE	TARONJA	VERD	TEAL
Necessitat	Maduresa RRHH Cultura	Configuració Colectiu	Rols Cultura	Configuració Extern	Cultura Colectiu Intern Global
	Intern				
Viabilitat	Cultura Individual Intern	Configuració Colectiu Extern	Individual	Rols Configuració	Colectiu Global
	Intern				
Voluntat				Configuració	

Taula 1. Diferències en la Necessitat, Viabilitat i Voluntat per al canvi, segons el Meme organitzatiu.

MAPA DE MEMES ORGANITZACIONALS PER A LA NOVA ECONOMIA A LA PROVÍNCIA DE CASTELLÓ

DIRECTOR
Antonio Grandio Botella

EQUIP DE RECERCA
Rosana Peris Pichastor
Miguel Àngel Gimeno Navarro
Miguel Àngel López Navarro
Angaró Massot Llaudes
Ana Marqués Marzal
Óscar Climent Nàcher
Mª José Gómez Sevilla

PROPOSTES D'ACCIÓ

Full de ruta: cap a la Consciència Sostenible i Sistèmica

Els Memes organitzatius s'agrupen, segons els resultats obtinguts, en:

- Memes de primer grau (de dèficit, de tancament): **Vermell, Ambre i Taronja.**
- Memes de segon grau (del ser, d'obertura): **Verd i Teal.**

La nostra proposta d'actuació es centra en el trànsit de Memes organitzatius de dèficit cap a Memes del ser. Açò implica treballar de manera interdependent en 2 vies (veure Figura 4):

Via Sostenible (**Meme Verd**), a través de l'Obertura generativa. Açò implica el desenvolupament de les organitzacions i les persones cap a una presa de consciència d'interconnexió amb el que ens envolta, on la cultura i la diversitat es converteixen en fonts de riquesa, apostant per la globalitat i la igualtat.

Via Sistèmica (**Meme Teal**), a través de l'Alineament sistèmic. Açò implica el desenvolupament de l'Atenció Sostinguda: Persones Atentes en Organitzacions Atentes, alineades en el descobriment de noves relacions en el caos (els nous patrons emergents que emergeixen de forma no previsible d'aquest caos).

Figura 4. Full de ruta: cap a la Consciència Sostenible i Sistèmica.

De la mà del canvi intern proposat pel *Full de ruta*, resulta imprescindible el suport des del poder polític. Així, una de les possibles solucions per a incrementar l'ús de nous instruments financers són els canvis en el seu tractament tributari i l'adaptació de les lleis a l'evolució dels mercats. En aquest sentit, una legislació que garantisca la confiança i seguretat en la nova economia és necessària.

Finalment, alertar sobre la possibilitat que el canvi que s'albirar perd la seua naturalesa i els instruments dissipin a la teoria (per exemple, que el *Balanç del Bé Comú* (BBC) perda la seua essència i es convertisca en un mer instrument). Tenim clars exemples, en moltes ocasions, en la Qualitat Total o la Responsabilitat Social Corporativa (RSC).

Finalment, cal considerar als homes i dones participants en aquest estudi com l'avantguarda, convertint-se en agents d'influència i, per tant, catalitzadors del nou paradigma emergent.

“... la veritat convenç sense lligar, i atrau encara sense convèncer”.

V. Beltrán Anglada.

CARTONAJES LA PLANA:

“Els pares ens deien sempre que el més valuós que deviem de conservar era l'harmonia familiar, la responsabilitat del treball ben fet i l'honrades amb la gent i amb el lloc en el qual vivim. També deia que per a recollir, primer s'ha de sembrar, o que cal retornar a la comunitat el que ella porta a l'empresa, que és tot. Per a la família ens preocupava com l'economia estava anat just al contrari d'aquests principis.

¿Que podem fer per a canviar aquesta situació? Manolo va descobrir una caixa amb algo molt valuós, l'Economia del Bé Comú. Prioritzar a les persones, cuidar el medi ambient i retornar recursos a la comunitat. En 2015 vam fer el Balanç del Bé Comú. i vam descobrir una **ferramenta extraordinària, per aconseguir que millorar com a empresa signifiqui també millorar el món.**”

CUINATUR - MENJADORS ESCOLARS SOSTENIBLES:

“Ens van demanar si volíem cuinar a l'escola del meu poble. Amb el temps, la nostra proposta ecològica i sostenible es va portar a altres pobles i altres escoles. El nostre projecte de restauració sostenible és aplicable a altres àmbits i en aquest procés descobrirem l'Economia del Bé Comú. Un nou paradigma amb instruments que ens permeten traure una foto real del nostre treball. També ens permet mesurar l'impacte de la nostra activitat empresarial en la societat i en el medi ambient.

Una foto que ens situa on estem i ens ajuda a arribar on volem.”

SUPERNARANJAS:

“Entre 4 amics vam crear un projecte innovador per a recuperar varietats autòctones. Varietats autòctones de qualitat, cultivades respectant el medi ambient, a la societat, i sobretot, permetent que l'agricultor cobreix el preu just pel seu esforç. Encara que no crec molt en les casualitats, just en eixe moment apareixia en Espanya el moviment de l'Economia del Bé Comú. Els valors que en Supernaranjas volíem difondre, encaixaven perfectament amb els ideals de l'EBC. Vam encaixar ràpidament, vam ser de les primeres empreses en redactar el Balanç del Bé Comú. Avui els meus pares poden veure a les seues nêtes gaudir de les seues terres, i els seus tarongers alimenten un projecte just amb la societat i el seu entorn.

Cap compte comptable reflecteix aquests beneficis, però en Supernaranjas sabem que el Bé Comú, no te preu.”

POU DE BECA - ESPAI CULTURAL OBERT:

“¿Tant de sacrifici, tant de treball, pels diners? Per a què! Vaig decidir reprendre el projecte dels meus pares, volia avançar, volia evolucionar, però sense perdre les nostres tradicions. Vam decidir que anàvem a gaudir del nostre treball, proud'esclavitud. Gaudir del nostre entorn, de lo nostre, sense oblidar d'on venim, per a experimentar el sabor de la terra, i de manera respectuosa.

I per això ens vàrem involucrar en l'Economia del Bé Comú. Perquè pensem que es pot viure d'una forma digna, lliure i responsable amb lo nostre. **Bo, net i just.**”

HOTEL VORAMAR:

“Fa temps que em vaig donar compte de què la vida en el mar està compromesa. Aquest és el resultat de buscar sols el benefici sense tindre en compte les conseqüències. No hi ha planeta que aguante aquest estil de vida. Vaig descobrir una alternativa de model, basada en una idea molt senzilla, l'èxit no es pot mesurar únicament amb les ganancies, cal mesurar l'abast total de l'activitat, com allò que aporte al bé comú. El respecte al medi ambient, el benestar dels treballadors i el retorn a la comunitat. Ens vam sumar doncs al moviment de l'Economia del Bé Comú.

Tenim hort propi, treballem amb proveïdors respectuosos amb la naturalesa, la nostra energia és geotèrmica, prioritzem a les persones abans dels resultats.

El nostre objectiu és l'Impacte Cero en l'entorn. Volem ser part de la solució.”

n el camp de l'educació per a la ciutadania global, les accions i propostes de canvi abunduen. El treball d'organitzacions, municipis, ciutadans involucrats i activistes es dona de manera constant a escala local i global. En fi, existeixen moltes idees i propostes, però podríem arribar a pensar que poques aterren com a reformes operatives que incidisquen en els canvis estructurals que necessitem. ¿Per què les propostes nostres no acaben per cristal·litzar en els tan anhelats canvis dels mecanismes del sistema capitalista?, ¿Què ens fa falta per a ser més efectius?

Els que hem participat anteriorment en fòrums de participació ciutadana, sabem de sobra que estem molt lluny de trobar un mecanisme eficient de coordinació i col·laboració cívica; ens fa falta generar aqueixa intel·ligència social o comunitària. Veïem a primera vista, la predisposició a donar renda solta al nostre esperit crític, tots critiquem i questionem. No obstant això, per a la participació cívica que promou canvi, ja ens va costant més responsabilitzar-nos. Crec que encara estem molt limitats a l'hora d'integrar demandes coherents i consistents cap al bé comú, que mostren el valor i viabilitat del que proposem com a ciutadans, açò és l'autogestió per a aconseguir un objectiu.

El model capitalista actual és un clar exemple de l'absència de consciència comunitària. Quan la intel·ligència col·lectiva falla; la consciència comunitària sucumbeix, s'obri pas a l'individualisme voraç que produeix desigualtat, injustícia, destrucció i al final, col·lapse.

Per a generar aqueixa intel·ligència comunitària avui ens topem amb un repte clar i evident, la necessitat de generar capacitats en l'àmbit comunitari. Això és desenvolupar habilitats de diàleg, enteniment i cerca d'acords que solidifiquen una base social organitzada, i amb açò, una comunitat que sap el que vol i ho demanda. Per això, és un prerrequisit que la ciutadania compte amb una idea mínima dels valors que hem de compartir com a societat. En aquest punt, Felber ens dona un marc important; Dignitat humana, Solidaritat, Sostenibilitat Ecològica, Justícia Social, Participació democràtica i transparència. Es pensa que els valors no són suficients, o fins i tot que són innecessaris en la nostra modernitat, gens més allunyat de la realitat. Per descomptat aquests valors i la necessitat d'articular una intel·ligència comunitària, pot ser el punt de partida per a desenvolupar tota una Pedagogia per a la Ciutadania Global.

Així i tot, crec que hem avançat per bon camí i aqueixos xicotets assoliments, han anat construint un camí de grans esperances. Les organitzacions de la societat civil som cada dia més en nombre i en visibilitat, la qual cosa és, sens dubte, un excel·lent assoliment per a incentivar aqueix canvi de baix a dalt. Un següent pas ha de ser la major i millor coordinació entre nosaltres, els ciutadans, cercant acords i promovent les nostres idees i propostes sobre aquesta base d'intel·ligència comunitària.

Hem de donar-nos pressa. Una educació integral de base per a cada persona és necessari, i formar grups de ciutadans amb valors i competències, per a sobreposar-se a la manipulació informativa i a les directrius del mercat del capital que ens vénen imposades des de dalt, també. Ciutadans amb capacitat de diàleg i generació d'acords. Ciutadans que transformen les seues propostes en accions. La nostra il·lusió i la intel·ligència col·lectiva que desenvolupem, són els nostres majors actius per a promoure els canvis que anhelem de cara a afrontar els reptes de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament. A partir d'ací s'estudiarà el procés en el seu conjunt, organitzant-ho, dels que ensenyen i els que aprenen, estudiant les finalitats, el contingut, els mitjans i mètodes de l'activitat educativa i el caràcter dels canvis que pateix l'ésser humà en el curs d'aqueixa educació que necessitem, perquè l'EBC siga un model de futur i una eina estratègica per a la consecució dels ODS.

ESTHER PAULO FUERTES

Pedagoga i Directora de la Fundació Novessendes de Betxi.

Participant del Node de Coneixement del Camp d'Energia de Castelló - AVEBC.

Des de la Fundació Novessendes, volem agrair a les diferents administracions públiques, ONGs, representants de governs, organitzacions de la societat civil, sector acadèmic i sector privat, que han cregut en el nostre projecte, participant activament en aquesta xicoteta aliança per al desenvolupament sostenible.

Volem agrair especialment a Federico Buyolo (Director General de Cooperació i Solidaritat) i a Paco Álvarez (Director General d'Economia, Emprenedoria i Cooperativisme), el seu ferm suport a favor del projecte i per fomentar unes polítiques orientades cap al foment d'un model econòmic amb rostre humà, alineat amb l'Agenda 2030 de les Nacions Unides.

En concret volem agrair a Maria Amigo (Presidenta AVEBC), la seua generositat per a facilitar-nos la informació disponible per a elaborar la fonamentació del projecte i el seu inestimable suport. Fem extensible aquest agraïment als membres de l'AVEBC, especialment als membres més actius del grup de treball de Castelló: Jordi Medall, Marisa Saavedra, Paco Usó, Felix Segarra, Manolo Piquer, Esther Paulo, Joaquin Sanchis, Sonia Gil i Olimpia Aznar.

Pel que fa a la col·laboració de la Universitat Jaume I, volem agrair a Vicent Climent (Rector UJI) i a tot el seu equip de Govern-Rector, per obrir-nos les portes i acollir-nos amb la finalitat de fer possible que la Jornada haja sigut un èxit. També a l'equip de treball de l'IIDL que ha dut a terme l'estudi, dirigit per Antonio Grandío Botella, format per: Rosana Peris, Miguel Angel Gimeno, Miguel Ángel López, Amparo Maset, Ana Marqués, Oscar Climent i Maria José Gomez. Moltes gràcies per la vostra obertura i esperit de col·laboració.

També volem agrair a Joan Ramon Sanchis, director de la Càtedra EBC de la Universitat de València, la seua disponibilitat i la seua predisposició a la col·laboració.

Tenim tot un treball per davant i un llarg procés, però sabem que no estem sols. Gràcies a aquest projecte ens hem posat en contacte amb altres organitzacions i persones que porten treballant aquesta línia durant molts anys i ja tenen una àmplia trajectòria en el foment de l'economia social i solidària.

Seguim!

Tots a una veu!

Universitat Jaume I (UJI) • Diputació de Castelló • Associació Valenciana Economia del Bé Comú (AVEBC) • Cuinatur - Menjadors Escolars Sostenibles • Voramar • Espai Pou de Beca • SuperNaranjas • Cartonajes La Plana • CEEI Castelló • CVONGD • REAS País Valencià • Fundació NovaFein • Fundació NovaTerra • Fundació Tots Units • Reciplana Recuperacions • Iudescop - Universitat de València • Ciriec Espanya • IIDL - UJI (Globcons i Faces) • Càtedra EBC - Universitat de València • OCDS - UJI • Espaitec - On Social UJI • Paréntesis. Logística de la Cultura • Ajuntament de Xilxes • Ajuntament de Vinaròs • CocinarEmociones Marketing • Moebius Creativa.

**OBJECTIUS
DE
DESENVOLUPAMENT
SOSTENIBLE:
MÉS
A PROP
GRACIES
A
L'EBC.**

Disany: A.Terraces***2017.